

Sygn. akt III AUa 886/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Białecka (spr.)
Sędziowie:	SSA Romana Mrotek SSO del. Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 19 października 2017 r. w Szczecinie

sprawy W. Ż.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 26 lipca 2016 r. sygn. akt VII U 939/15

oddala apelację.

SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecka SSO del. Gabriela Horodnicka

-Stelmaszczuk

Sygn. akt III AUa 886/16

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z dnia 26 czerwca 2015 r. odmówił W. Ż. prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż łączny udokumentowany okres ubezpieczenia wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosi 25 lat, 8 miesięcy i 5 dni, w tym 4 lata 11 miesięcy i 27 dni okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zakład nie uwzględnił do okresu pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia w Zakładach (...) w S. od dnia 1 września 1977 r. do 30 czerwca 1989 r.

W odwołaniu od decyzji W. Ż. wskazał, że pracując w Zakładach (...) w S. w okresie od 1 września 1977 r. do 30 czerwca 1989 r. na co dzień stykał się z materiałami i czynnikami szkodliwymi dla zdrowia. Wykonywał również

prace wymagające precyzyjnego widzenia z wykorzystaniem przyrządów optycznych. Ubezpieczony podniósł, że osobiście wykonywał prace przy naprawie sprzętu z narażeniem zdrowia na wyżej wymienione czynniki. Precyzując swoje stanowisko w piśmie procesowym z dnia 23 września 2015 r. (k. 13-14) ubezpieczony podniósł, że w trakcie zatrudnienia w Zakładach (...) pracodawca zlecał wykonanie pracownikom okresowych badań pod kątem obecności rtęci w organizmie, przeprowadzał szkolenia pod kątem obchodzenia się z rtęcią, promieniowaniem elektromagnetycznym, promieniowaniem jonizującym, wysoką częstotliwością. Ponadto ubezpieczony wskazał, iż kilku kolegów pracujących wraz z nim odeszło na wcześniejszą emeryturę.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie w całości, podtrzymując argumentację, jak w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 26 lipca 2016 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Sąd I instancji ustalił, że W. Ż. ur. (...) W dniu 2 kwietnia 2015 r. złożył wniosek o emeryturę, ubezpieczony nie był członkiem OFE. Na dzień 1 stycznia 1999 r. W. Ż. udowodnił 25 lat, 8 miesięcy i 5 dni okresów składkowych.

W. Ż. w warunkach szczególnych pracował w okresie od 5 lipca 1972 r. do 30 czerwca 1977 r. w B. Zjednoczeniu (...) w B. na stanowisku młodszego elektryka pod ziemią (od 5 lipca 1972 r. do 31 stycznia 1974 r.) jako elektryk pod ziemią (od 1 lutego 1974 r. do 31 października 1976 r.). Wymieniony okres zatrudnienia powoda (łącznie 4 lata, 11 miesięcy i 27 dni) został uznany przez organ rentowy jako okres pracy w warunkach szczególnych.

W okresie od 1 września 1977 r. do 30 czerwca 1989 r. W. Ż. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładach (...) w S. – w Zakładzie (...).

W dniu 1 września 1977 r. ubezpieczony zawarł z Zakładami (...) umowę o pracę na 2 tygodniowy okres próbny, po jego ukończeniu na czas nieokreślony, w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku technologa w Sekcji Unitów.

Z dniem 1 sierpnia 1982 r. ubezpieczonemu powierzono obowiązki mistrza.

W dniu 23 kwietnia 1983 r. ubezpieczony, zatrudniony przy naprawie aparatury stomatologicznej, przeszedł badania lekarskie w trakcie których nie stwierdzono objawów szkodliwego działania rtęci.

W dniu 30 maja 1985r. ubezpieczony, zatrudniony na stanowisku mistrza przy aparaturze do sterylizacji stomatologicznej przeszedł badania lekarskie.

W dniu 4 maja 1987 r. ubezpieczony zatrudniony jako mistrz aparatury sterylizacyjnej przeszedł badania lekarskie, w trakcie których nie rozpoznano choroby zawodowej.

Dalej Sąd Okręgowy ustalił, że w Zakładach (...) w S. ubezpieczony pracował na dziale stomatologicznym. Zarówno na stanowisku technologa jak i mistrza wykonywał te same obowiązki, naprawiając unity (fotele dentystyczne), wyjaławiacze, sterylizatory, wstrząsarki amalgamatu, ciepłarki (urządzenie do hodowania bakterii), skalery, suszarki do suszenia narzędzi, sprężarki stomatologiczne, turbiny, kątnice, destylatory, mieszadła, spluwaczki, ssaki, ślinociągi.

Przy wykonywaniu napraw ubezpieczony miał kontakt z substancjami mikrobiologicznymi oraz substancjami chemicznymi. Przy naprawie wyjaławiaczy i sterylizatorów ubezpieczony był narażony na kontakt z azbestem i wełną szklaną i mineralną znajdującą się w osłonie termicznej sprzętu. Ubezpieczony narażony był na wysoką częstotliwość i promieniowanie elektromagnetyczne przy naprawie skalera - urządzenia do ściągania kamienia. Turbiny i kątnice (mikroelementy wiertarek) naprawiane były przy użyciu mikroskopu, często wewnątrz nich znajdowała się zaschnięta krew.

Od roku 1985 ubezpieczony przeszedł do sekcji mechanicznej i od tej pory zajmował się jedynie naprawą autoklaw – sterylizatorów parowych oraz wyparzarek. Przy ich naprawie miał kontakt z azbestem, rtęcią, wełną mineralną. Przy

naprawie autoklaw był włączany, ciśnienie w autoklawie dochodziło do 2,5 atmosfery. W związku z rozszczelnieniem urządzenia czasami zdarzał się wyrzut pary, co zwiększało ryzyko poparzeń. Ubezpieczony w przypadku nieobecności kolegów wykonywał także inne naprawy, w tym sprzęt RTG.

W trakcie zatrudnienia ubezpieczony pracował w warsztacie, czasami wykonywał przeglądy techniczne sprzętu dentystycznego w przychodniach.

Ubezpieczony czasami naprawiał również piec indukcyjny służący do wykonywania protez i koron będąc narażonym na wysokie pole elektromagnetyczne oraz ciśnienie wynikające z siły odśrodkowej.

Ubezpieczony pracował w zwykłych ubraniach roboczych, bez zabezpieczeń przed azbestem, czy rtęcią, nie otrzymywał masek ochronnych, ani rękawiczek jednorazowych. W początkowym okresie zatrudnienia pomieszczenia, w których wykonywane były naprawy nie miały wentylacji.

Sąd Okręgowy odniósł powyższe ustalenia do treści przepisu z art. 24 ust. 1, art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 – tekst jednolity) w związku z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8 poz. 43 ze zm.), w szczególności jego § 4 ust. 1 i § 2 ust. 1 i na tej podstawie zważył, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy ocenił, że w niniejszej sprawie poza sporem pozostawało, że W. Ż. na dzień złożenia wniosku osiągnął wiek emerytalny uprawniający go do skorzystania z wcześniejszej emerytury (60 lat), nie był członkiem OFE oraz udowodnił - na dzień 1 stycznia 1999 r. - 25 lat, 8 miesięcy i 5 dni okresów składkowych. Spór dotyczył wyłącznie tego czy ubezpieczony legitymuje się stażem 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Ustalając prawo do emerytury, na podstawie przedłożonych do wniosku dokumentów organ rentowy nie zaliczył do stażu pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w Zakładach (...) w S. w okresie od 1 września 1977 r. do 30 czerwca 1989 r. Kwestionując prawidłowość stanowiska ZUS ubezpieczony stał na stanowisku, iż charakter wykonywanej przez niego pracy pozwalał na uznanie jej za pracę w warunkach szczególnych.

W tym miejscu Sąd I instancji wywiódł, że stosownie do § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1412), osoba ubiegająca się o emeryturę powinna przedstawić dokumenty stwierdzające okresy uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokość. W § 22 ust. 1 rozporządzenia wskazano, że jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności: 1) legitymacja ubezpieczeniowa; 2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia. W ust. 2 wskazano, że jeżeli ustawa przewiduje możliwość udowodnienia zeznaniami świadków okresu składkowego, od którego zależy prawo lub wysokość świadczenia, dowód ten dopuszcza się pod warunkiem złożenia przez zainteresowanego oświadczenia w formie pisemnej lub ustnej do protokołu, że nie może przedłożyć odpowiedniego dokumentu potwierdzającego ten okres.

Sąd Okręgowy podkreślił, że po wniesieniu przez ubezpieczonego odwołania od decyzji organu rentowego i skierowaniu sprawy do sądu, sprawa o emeryturę – uprzednio administracyjna – staje się sprawą cywilną, rozpoznawaną według przepisów o postępowaniu odrębnym w sprawach z zakresu pracy i ubezpieczeń społecznych, w którym stosownie do treści art. 473 k.p.c. nie mają zastosowania ograniczenia dowodowe dotyczące dopuszczalności dowodów z zeznań świadków i przesłuchania stron. Stąd też okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być tutaj udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w k.p.c. (por. uzasadnienie wyroku SN z 8 kwietnia 1999 r., II UKN 619/98, OSNP 2000/11/439; wyrok SN z 2 lutego 1996 r., II URN 3/95, OSNP 1996/16/239).

Na okoliczność zatrudnienia ubezpieczonego w Zakładach (...) w S. od 1 września 1977 r. do 30 czerwca 1989 r. Sąd Okręgowy dopuścił dowód z zeznań świadków: A. M., K. R., Z. W., J. W., R. S. oraz dowód z akt osobowych ubezpieczonego oraz akt osobowych świadków, a także akt rentowych Z. W., J. Ś., W. W., R. S., R. B., A. K. i K. R..

Sąd I instancji podkreślił, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 r. II UK 21/10). Dla oceny czy W. Ż. pracował w warunkach szczególnych istotne znaczenie miał więc rodzaj rzeczywiście wykonywanych przez niego zadań pracowniczych.

	<p>Sąd ten dodał, iż emerytura przewidziana w art. 184 u.e.r.f.u.s. to świadczenie szczególne, gdyż przyznawane jest w drodze odstępstwa od zasady związanej z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego. Z tego powodu, wszystkie przesłanki warunkujące przyznanie tego świadczenia muszą być wykładane w sposób ścisły i precyzyjny. Praca w szczególnych warunkach, prowadząca do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury, to wyłącznie praca wymieniona w wykazie A lub wykazie B, stanowiącym załącznik do powołanego wyżej rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). O uznaniu zatrudnienia za pracę w szczególnych warunkach nie decyduje treść dokumentów wystawionych przez pracodawcę, ani nazwa stanowiska pracy, lecz rodzaj powierzonej wnioskodawcy pracy i jej wykonywanie w warunkach określonych w § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Wykonywanie przez ubezpieczonego pewnych czynności, nawet w trudnych dla organizmu warunkach, jeżeli nie można ich zakwalifikować pod jedną z pozycji z wykazu A lub B, uniemożliwia potraktowanie takiego zatrudnienia jako mającego znaczenie z punktu widzenia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.</p>
--	--

W konsekwencji Sąd Okręgowy wywiódł, że nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie zostały ujęte w wykazie A lub wykazie B, stanowiącym załącznik do powołanego wyżej rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. Stanowisko takie wyraził Sąd Najwyższy z wyroku z dnia 4 czerwca 2008 r. (II UK 306/07, OSNP 2009/21-22/290).

W ocenie Sądu I instancji wystawione w dniu 4 lutego 2015 r. przez Urząd Marszałkowski Województwa (...) świadectwo pracy nie może być uznane za wiarygodne w zakresie stwierdzenia, że ubezpieczony pracował w szczególnych warunkach, ani w zakresie wskazania wykonywanych przez skarżącego czynności. W świadectwie tym

wskazano, że W. Ż. wykonywał prace w szczególnych warunkach przy produkcji związków antymonu, arsenu, baru, boru, chromu, cynku kadmu, kobaltu manganu, miedzi, molibdenu, niklu, rtęci, ołowiu, strontu, wanadu, wolframu, a także prace szczególnie obciążające narząd wzroku i wymagające precyzyjnego widzenia - w kartografii, montażu mikroelementów wymagającego posługiwania się przyrządami optycznymi oraz przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych.

Tymczasem z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy wynika, iż prac wymienionych w świadectwie pracy ubezpieczony nie wykonywał. Ubezpieczony zajmował się bowiem naprawą, konserwacją i montażem sprzętu dentystycznego, a od roku 1985 naprawiał aparaturę do sterylizacji.

Od początku zatrudnienia ubezpieczony naprawiał unity (fotele dentystyczne), wyjaławiacze, sterylizatory, wstrząsarki amalgamatu, cieplarki (urządzenie do hodowania bakterii), suszarki do suszenia narzędzi, sprężarki, destylatory stomatologiczne, mieszała, spluwaczki, ssaki, skalery, turbiny, ślinociągi. Od roku 1985 zajmował się natomiast naprawą aparatury sterylizacyjnej. Prace przy naprawie, konserwacji i montażu sprzętu dentystycznego, w tym aparatury sterylizacyjnej, nie zostały zaś wymienione w żadnej z pozycji wykazu A, czy wykazu B, stanowiących załącznik do powołanego wyżej rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. Prace takie nie zostały ujęte także w załącznikach do zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983r w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu zdrowia i opieki społecznej (Dz. Urz.MZ.1983.8.40)

Sąd Okręgowy wskazał, że wbrew twierdzeniom ubezpieczonego zakres wykonywanych przez niego prac wyklucza ustalenie, by wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace wymienione w pozycjach 3-5 działu XIV, ani w pozycji 6 działu IV Wykazu A.

Sąd I instancji nie kwestionował, że w spornym okresie zatrudnienia zdarzało się wnioskodawcy wykonywać w ramach obowiązków pracowniczych czynności, które mogłyby zostać uznane za wykonywane w warunkach szczególnych, jednakże jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego – akt osobowych oraz zeznań wnioskodawcy i świadków, nie były to jednak zadania wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (co najmniej 8 godzin dziennie). Przede wszystkim bowiem skarżący wykonywał prace, które nie zostały wymienione przez ustawodawcę w załącznikach do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Świadczenie potwierdzili, że w toku zatrudnienia ubezpieczony wykonywał naprawy i montował sprzęt dentystyczny w zakładowym warsztacie, a czasami w placówkach służby zdrowia. Ubezpieczony miał kontakt z rtęcią (wstrząsarki do amalgamatu), azbestem, który był używany do uszczelniania elementów grzejnych i zbiorników ciśnieniowych oraz z włóknem szklanym, którym zastępowano azbest (w sterylizatorach, suszarkach). Naprawa sprzętu medycznego wiązała się również z kontaktem z substancjami mikrobiologicznymi, zwłaszcza przy naprawie sprzętu dentystycznego. Okoliczność iż powód w trakcie wykonywania pracy miał kontakt z substancjami szkodliwymi (związkami chemicznymi, materiałem biologicznym, skażonym) nie może jednak zmienić ustaleń, skoro czynności w takich warunkach nie zostały ujęte w żadnej z pozycji wykazów stanowiących załączniki do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983r.

W wykazie A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. jako prace w warunkach szczególnych w dziale XIV pod pozycją 4 – wskazano prace narażające na działanie promieniowania jonizującego oraz prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000 MHz w strefie zagrożenia. Tymczasem, jak ustalił Sąd Okręgowy, ubezpieczony jedynie czasami naprawiał skalery, a remonty aparatury RTG wykonywał jedynie w zastępstwie nieobecnego pracownika, a więc nie zajmował się tymi pracami stale, ani w pełnym wymiarze czasu pracy.

W ocenie Sądu I instancji brak jest również możliwości ustalenia, iż ubezpieczony wykonywał prace wymienione w pozycji 3, działu XIV, Wykazu A. Z różnorodnych zarządzeń resortowych wynika bowiem, iż do prac wykonywanych w warunkach zwiększonego lub zmniejszonego ciśnienia zaliczane są jedynie prace wykonywane przez nurka i kesoniarza. Powstawanie wysokiego ciśnienia wewnątrz aparatury sterylizacyjnej nie jest równoznaczne z tym, że osoba naprawiająca taki sprzęt pracuje w warunkach zwiększonego ciśnienia. Z zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983r w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach (Dz. Urz.MZ.1983.8.40)

wynika, że w przypadku zakładów pracy resortu zdrowia i opieki społecznej do prac wykonywanych w warunkach zwiększonego lub zmniejszonego ciśnienia zaliczane są prace pracowników służby zdrowia sprawujących opiekę nad pracownikami kesonów – lekarza, felczera i sanitariusza szpitalnego.

Sąd Okręgowy uznał również, że w świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego nie sposób uznać, by ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace szczególnie obciążające narząd wzroku i wymagające precyzyjnego widzenia - w kartografii, montażu mikroelementów wymagającego posługiwania się przyrządami optycznymi oraz przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych (Wykaz A Dział XIV poz. 5). Precyzując stanowiska, na których wykonywane są prace w warunkach szczególnych ustawodawca w zarządzeniu Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu zdrowia i opieki społecznej wskazał stanowisko operatora elektronicznych monitorów ekranowych. Ubezpieczony na stanowisku takim nie pracował. Sporadyczne wykonywanie napraw łątnic i turbin przy użyciu mikroskopu nie może być więc zakwalifikowane jako praca w szczególnych warunkach.

Zdaniem Sądu I instancji brak jest jakichkolwiek podstaw do ustalenia, że powód wykonywał prace wymienione w pozycji 6 działu IV, wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. W pozycji tej wskazano, że pracą w szczególnych warunkach jest produkcja związków antymonu, arsenu, baru, boru, chromu, cynku, kadmu, kobaltu, manganu, miedzi, molibdenu, niklu, rtęci, ołowiu, strontu, wanadu, wolframu. Ubezpieczony nie pracował przy produkcji wymienionych substancji.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., w Wykazie A w dziale XIV - Prace różne pod pozycją 25 wykazano, że pracą w szczególnych warunkach jest „bieżąca konserwacja agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”. Pod pojęciem bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz prac budowlano-montażowych i budowlano-remontowych na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie należy przy tym rozumieć stanowiska pracy, na których prace wykonywane są stale i bezpośrednio przy stanowisku zaliczanym do prac wykonywanych w szczególnych warunkach, wymienionych w wykazie, w warunkach stałego niezachowania higienicznych norm pracy. Jak wynika z zeznań ubezpieczonego i świadków w warunkach takich wnioskodawca nie pracował ani stale, ani w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Okręgowy podsumował, że ustalony w sprawie stan faktyczny oparto na podstawie niebudzących wątpliwości Sądu oraz niekwestionowanych przez strony dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w aktach organu rentowego oraz w aktach osobowych. Waloru wiarygodności odmówiono jedynie świadectwu pracy ubezpieczonego z dnia 4 lutego 2015r. Za wiarygodne Sąd uznał zeznania wszystkich świadków, gdyż były logiczne, spójne, a nadto korespondowały z dowodami w postaci dokumentów. Zeznania ubezpieczonego są wiarygodne w zakresie w jakim pozostają zbieżne ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. Sąd w szczególności nie dał wiary ubezpieczonemu w zakresie w jakim wskazywał, iż naprawiał inny niż dentystyczny sprzęt. Z akt osobowych powoda oraz z zeznań świadka S. jednoznacznie wynika, iż powód nie zajmował się naprawą sprzętu do rehabilitacji.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł ubezpieczony zaskarżając wyżej opisany wyrok w całości. Rozstrzygnięciu zarzucił:

- naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) ww. ustawy oraz § 4 ust. 1 pkt 1) i 3) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zw. z art. 5 k.c. poprzez błędne ich zastosowanie wyrażające się w uznaniu, iż W. Ż. nie nabył uprawnień do wcześniejszej emerytury, podczas gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy oceniany także w zgodzie z zasadami współzycia społecznego oraz względami słuszności takiej tezie przeczy;

- naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik zaskarżonego rozstrzygnięcia, a mianowicie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i jej dokonanie z naruszeniem zasad prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego oraz z pominięciem klauzuli słuszności, tj. poprzez uznanie, że wnioskodawca, pomimo wykonywania, w różnym czasie, kilku czynności wskazanych pod poz. 4, 5 oraz 25 Działu XIV Wykazu A Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego (...) oraz innych czynności, które nie zostały w tym Rozporządzeniu wymienione, nie mniej które polegały na kontakcie z substancjami szkodliwymi (związki chemiczne, materiał biologiczny i skażony) nie wykonywał prac w warunkach szczególnych, w sposób stały oraz w pełnym wymiarze czasu, a nadto (zupełnie swobodnego) uznania, iż wykonywane przez wnioskodawcę czynności nie polegały na pracy w warunkach zwiększonego ciśnienia (w rozumieniu pkt 3 Rozdziału XIV Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego), skutkiem czego było uznanie, iż W. Ż. nie przysługuje uprawnienie do zaliczenia prac wykonywanych w trakcie zatrudnienia w Zakładach (...) w S. - w Zakładzie (...).

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o zmianę wyroku Sądu I instancji poprzez uwzględnienie żądania w całości i orzeczenie co do istoty sprawy, zgodnie z wnioskiem a względnie o uchylenie wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

W odpowiedzi na apelację Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jej oddalenie w całości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Przyjmując ustalenia i rozważania poczynione przez Sąd pierwszej instancji jako własne Sąd Apelacyjny uznał, że apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy wszechstronnie przeprowadził postępowanie dowodowe, wyjaśniając wszystkie istotne okoliczności mające wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. Wbrew twierdzeniom apelacji Sąd Okręgowy dokonując oceny zgromadzonych dowodów nie naruszył normy art. 233 § 1 k.p.c., orzeczenie wyczerpująco uzasadnił, zgodnie z wymogami art. 328 § 2 k.p.c. i przedstawił trafną argumentację prawną. Zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną w art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie „wszechstronnego rozważenia zebranego materiału”. Należy stanowczo podkreślić, że zebrana w sprawie dokumentacja nie pozwala przyjąć, że skarżący udowodnił piętnastoletni okres wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Spór dotyczył okresu, gdy ubezpieczony pracował w Zakładach (...) w S., tj. od 1 września 1977 roku do 30 czerwca 1989 roku. W ocenie skarżącego praca wykonywana w tym czasie była pracą w warunkach szczególnych i powinna być kwalifikowana jako praca określona w stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz.U. Nr 8, poz. 43), wykazie A, dziale XIV, pozycji 3,4, 5, 25.

Kluczowe znaczenie przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy miały regulacje prawne szczegółowo omówione już przez Sąd Okręgowy, a wynikające z art. 24 ust. 1, art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 – tekst jednolity) w związku z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8 poz. 43 ze zm.).

Rzecz jasna, w postępowaniu sądowym toczącym się z odwołania od decyzji organu rentowego dopuszczalne jest przeprowadzenie wszelkich dowodów dla wykazania okoliczności mających wpływ na prawo do świadczenia. Jednak dokumentacja pracownicza ubezpieczonego nie przemawia za aprobatą jego twierdzeń co do pracy w szczególnych warunkach. Nadmienić przy tym trzeba, że prawo do wcześniejszej emerytury stanowi odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego i w związku z tym nie można poprzestać tylko na jego uprawdopodobnieniu, lecz musi zostać udowodnione, a temu służą dokumenty. Dlatego w judykaturze, w tej kategorii spraw podkreśla się, że

same zeznania świadków, gdy nie znajdują potwierdzenia w dokumentach pracowniczych nie stanowią miarodajnego dowodu pracy w szczególnych warunkach. Nie jest dopuszczalne oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków, w sytuacji gdy z dokumentów wynikają okoliczności przeciwnie (vide: wyroki Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 17 stycznia 2012 r., III AUA 1482/11 i z 22 lutego 2012 r., III AUa 1734/11). Z akt osobowych W. Ż. nie można wywieść, że w spornym okresie pracował stale i w pełnym wymiarze w warunkach szczególnych.

Z dokumentacji osobowej pracownika oraz zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika jednoznacznie, że ubezpieczony w spornym okresie, tj. od 1 września 1977 roku do 30 czerwca 1989 roku, zajmował się naprawą, konserwacją i montażem sprzętu dentystycznego, a także naprawiał aparaturę do sterylizacji.

Sąd Apelacyjny podzielił ocenę Sądu Okręgowego, że wystawione w dniu 4 lutego 2015 r. przez Urząd Marszałkowski Województwa (...) świadectwo pracy nie jest dokumentem wiarygodnym. Wymieniono w nim szereg prac, w tym przy produkcji arsenu, cynku kadmu, miedzi itp., prace w kartografii, przy montażu mikroelementów. Okoliczność, iż ubezpieczony świadczył pracę w warunkach szczególnych nie daje się obronić wyłącznie w oparciu o treść wymienionego dokumentu. Z całości bowiem ustaleń faktycznych wynika, że ubezpieczony nie wykonywał prac w nim wymienionych. Od początku zatrudnienia zajmował się naprawą foteli dentystycznych i sprzętu dentystycznego. Należy także zwrócić uwagę, że pozostała dokumentacja pracownicza powstała w czasie, kiedy ubezpieczony świadczył pracę, względnie niedługo po tym. Została sporządzona przez uprawnione do tego osoby, a sam ubezpieczony nie kwestionował na bieżąco zawartej w niej treści. Tymczasem treść świadectwa pracy z 4 lutego 2015 roku w żadnym zakresie nie znajduje potwierdzenia w dokumentach, co więcej wskazuje na okoliczności sprzed 20 lat, co także ujemnie mu wiarygodności.

Zgromadzone w sprawie dowody z dokumentów wskazują jednoznacznie, że w spornym okresie ubezpieczony został zatrudniony przy naprawie aparatury stomatologicznej, następnie przy aparaturze do sterylizacji. Brak jest dowodu, który potwierdzałby, że w tym czasie ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Dla porządku Sąd Apelacyjny odnosząc się do zatrudnienia ubezpieczonego na wymienionych stanowiskach wskazuje, że w judykaturze przyjmuje się, że w świetle przepisów wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r., wyodrębnienie poszczególnych prac ma charakter stanowiskowo-branżowy. Pod pozycjami zamieszczonymi w kolejnych działach wykazu wymieniono bowiem konkretne stanowiska przypisane danym branżom, uznając je za prace w szczególnych warunkach, uprawniające do niższego wieku emerytalnego. Przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji jako pracy w szczególnych warunkach. Usystematyzowanie prac o znacznej szkodliwości i uciążliwości i przypisanie ich do oddzielnych działów oraz poszczególnych stanowisk w ramach gałęzi gospodarki nie jest przypadkowe, gdyż należy przyjąć, że konkretne stanowisko narażone jest na ekspozycję na czynniki szkodliwe w stopniu mniejszym lub większym w zależności od tego, w którym dziale gospodarki jest umiejscowione. Konieczny jest bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem technologicznym właściwym dla danego działu gospodarki (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 16 czerwca 2009 r., I UK 20/09, LEX nr 515698 i I UK 24/09, LEX nr 518067; z 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638; z 14 marca 2013 r., I UK 547/12, OSNP 2014 Nr 1, poz. 11). Oznacza to, że przynależność pracodawcy do określonej gałęzi (branży) gospodarki ma znaczenie istotne i nie można dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały przypisane w tym akcie prawnym (wyroki Sądu Najwyższego: z 19 maja 2011 r., III UK 174/10, LEX nr 901652; z 6 lutego 2014 r., I UK 314/13, OSNP 2015 Nr 5, poz. 66). Zakres prac wykonywanych przez W. Ż. wyklucza przyporządkowanie ich do pozycji 3,4,5 działu XIV bądź pozycji 6 działu IV wykazu A. Ubezpieczony bowiem po pierwsze nie pracował przy produkcji związków wymienionych w pozycji 6 działu IV, który wymienia prace w dziale gospodarki nazwanym „chemia”. Ubezpieczony co najwyżej mógł mieć incydentalnie styczność ze szkodliwymi substancjami w trakcie naprawy sprzętu medycznego. Po drugie, jak już celnie wyjaśnił Sąd Okręgowy, nie ma też możliwości uznania, że skarżący wykonywał prace w warunkach zwiększonego lub zmniejszonego ciśnienia, bowiem zwiększone ciśnienie powstawało wewnątrz naprawianych maszyn. Z kolei prace narażające na działanie promieniowania jonizującego oraz prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000 MHz w strefie zagrożenia, apelujący wykonywał jedynie okresowo w zastępstwie innego pracownika naprawiając aparaturę RTG. Również

okazjonalne wykonywanie napraw łątnic i turbin przy użyciu mikroskopu nie może być kwalifikowane jako praca szczególnie obciążająca narząd wzroku i wymagająca precyzyjnego widzenia - w kartografii, montażu mikroelementów wymagającego posługiwania się przyrządami optycznymi oraz przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych (pozycja 5 działu XIV wykazu A).

Sumując, zwrócić należy uwagę, że wywody apelacji sprowadzają się do podważenia oceny dowodów dokonanej przez Sąd Okręgowy i stanowią jedynie polemikę z prawidłowymi ustaleniami tego Sądu. Sąd Okręgowy wyczerpująco w uzasadnieniu wypowiedział się co do powodów, dla których odmówił uznania spornego okresu za pracę w warunkach szczególnych i Sąd Apelacyjny nie znajduje podstaw do uznania, że przy tej ocenie została przekroczona granica swobodnej oceny dowodów i naruszony został przepis art. 233 § 2 k.p.c.

W konsekwencji powyższych ocen Sąd Odwoławczy podziela wniosek, że W. Ź. nie wykazał przesłanki co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach dla uzyskania prawa do emerytury z tego tytułu. Tym samym nie została spełniona jedna z przesłanek wymaganych przy ubieganiu się o prawo do emerytury w wieku obniżonym i zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego jest trafny.

Już tylko na marginesie Sąd Apelacyjny zauważa, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie stosuje się zasad współżycia społecznego.

Z tych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. apelację ubezpieczonego oddalił.

SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecka SSO del. Gabriela Horodnicka – Stelmaszczuk